

Apocalíptics i integrats davant Jesús, per Oriol Junqueras

Dg, 9/12/2018 per Catalunya Religió

(Oriol Junqueras) L'Antic Testament va posar per escrit tradicions orals, que havien sorgit molts segles abans. I això permet resseguir, en un sol text, l'evolució de determinats conceptes i idees al llarg del temps.

Posem-ne un exemple. En el Gènesi, que reflecteix les interpretacions més antigues de la tradició jueva, els pastors encarnen els valors més positius i favorables, perquè, quan es construeix aquella primera història fundacional, el poble jueu era un poble nòmada dedicat a pasturar els seus ramats. Així, doncs, no és estrany que **Abel** sigui pastor i **Caïn**, agricultor ([Gn 4,2](#)). I, encara que dins del mateix Gènesi, ja s'assenyalen algunes mancances dels pastors ([Gn 13,7](#); [26,20](#); [46,34](#)), el rei **David** havia identificat a Déu amb un pastor, en afirmar que "El senyor és el meu pastor" ([Sl 23,1](#)).

En temps de **Jesús**, en canvi, tot havia canviat. Les classes dirigents d'Israel consideraven els pastors com uns marginats socials, que vivien gairebé com a delinqüents. I, en aquest sentit, en el llibre de Jeremies s'afirma que "Molts pastors han devastat la meva vinya, han trepitjat el meu camp. Han convertit el meu camp predilecte en un desert desolat, deplorable ([Jr 12,10-11](#)). I, en la tradició talmúdica s'afirma que els pares no han d'ensenyar als seus fills la feina de pastor "perquè és una feina de lladres".

En aquest context, que l'Àngel del Senyor esculli els pastors per anunciar el naixement del Jesús resulta sorprenent... revolucionari. La descripció que en fa l'Evangeli de Lluc no és pas la crònica d'un esdeveniment, sinó un missatge teològic profundament transformador. Els que es dirigeixen a Betlem no són les autoritats civils o eclesiàstiques, ni els rics o els savis... sinó els marginats de la societat.

I "l'Àngel del Senyor" no els exigeix ni penediments, ni sacrificis, ni penitències, ni propòsits d'esmena... sinó que els anuncia simplement l'Amor de Déu. Un amor gratuït i incommensurable. Un amor que no premia els mèrits dels creients, sinó que sacia les necessitats dels pecadors.

El Déu de Lluc és el Déu de la misericòrdia. Els pastors reben amb temor l'Àngel del Senyor ([Lc 2,9](#)), però la glòria del Senyor els omple de llum i l'Àngel els tranquil·litza exclamant "No tingueu por!" ([Lc 2,10](#)). Des dels primers versicles de l'Evangeli, doncs, queda clar que Déu no pretén fer por, sinó alliberar-nos de la por.

Per tot plegat és més correcte la versió "Glòria a Déu en el cel i, a la terra, pau als homes que Ell estima" ([Lc 2,14](#)), que no pas la traducció al llatí que ha donat origen al "Glòria a Déu en el cel i, a la terra, pau als homes de bona voluntat", perquè "premiar" "als homes de bona voluntat" reintrodueix el concepte de mèrit que Lluc havia substituït per la idea de la misericòrdia "regalada" "als homes que Ell estima".

Des de les primeríssimes escenes del seu Evangeli, Lluc anuncia el missatge revolucionari que Jesús ensenyarà, més en els seus actes que en les seves paraules, durant la seva predicació futura, quan el lloc dels pastors serà ocupat per tots els altres "marginats" de la societat jueva de la seva època.

Així, Jesús no dubtarà a curar els leprosos o a demanar que **Leví**, el cobrador d'impostos i col·laboracionista amb els enemics d'Israel, es converteixi en un dels seus dotze apòstols i en un dels seus quatre evangelistes, conegut com a Mateu.

En resum, Jesús estén la mà a tots els marginats i els impurs de la societat... pastors, leprosos, cobradors d'impostos (publicans), prostitutes, legionaris romans... I, en canvi, quan visita el poble del seu pare, Natzaret, en el cor de Galilea, els seus veïns (els amics de la seva família) intenten assassinar-lo, perquè rebutgen el seu discurs acollidor i inclusiu. Vegem-ho.

Jesús [arriba](#) a Natzaret en dissabte, dia sagrat dels jueus, i va directament a la sinagoga, on la majoria dels veïns celebren aquella festivitat setmanal.

Allà, sense que ningú el convidi a fer-ho, s'alça per participar en la lectura. Segons el cicle litúrgic triennal, toca llegir un passatge molt concret del llibre d'Isaïes. Ell, però el descarta i n'escull un altre molt especial... aquell que els galileus més puristes desitjaven més de sentir en boca del seu esperat Messies:

"L'Esperit del Senyor és a sobre meu; per això m'ha consagrat amb la unció i m'ha enviat a portar als pobres el fel·líc anunci, a proclamar als presos l'alliberament i als cecs la vista, a portar la llibertat als oprimits". ([Lc 4,18](#))

En aquest punt de la lectura, només faltaven dos versets per confirmar que Jesús era definitivament el Messies:

"A proclamar l'any de gràcia del Senyor, el dia de la venjança del nostre Déu" ([Is 61,2](#))

Jesús, però, només va llegir el primer d'aquests dos versets i va interrompre la lectura. Potser, durant uns instants, els galileus més entusiastes van pensar que es tractava d'una pausa emfàtica, però no era una pausa. Era el final. Jesús no va

voler llegir el darrer versicle referent a la venjança de Déu, senzillament perquè no hi estava d'acord.

Jesús va enrotllar el text i es va asseure amb la mateixa actitud que ho fa un mestre, quan es disposa a ensenyar als seus deixebles. Els galileus que l'escoltaven, veïns i amics del seu pare **Josep**, estaven indignats.

Jesús és perfectament conscient de l'enorme tensió de l'ambient. Però ell no parla i actua amb la voluntat d'agradar, sinó de ser útil. No té vocació de diplomàtic, sinó de mestre. No vol alimentar els prejudicis dels seus compatriotes, sinó ajudar-los a entendre que no eren un poble escollit, perquè totes les persones i tots els pobles són iguals.

Jesús els explica que no són el poble escollit, senzillament perquè Déu no prefereix a cap poble per sobre dels altres, doncs el seu és un amor universal.

Jesús pregunta quina va ser la primera persona que va rebre l'ajuda del Senyor després de 42 mesos de sequera... i l'auditori coneix perfectament la resposta. No va ser pas un israelià, sinó una pagana, **Sarepta de Sidó**, tal com s'explica al Primer Llibre dels Reis ([1 Re 17-18](#)).

Sense esperar la resposta que tothom ja sap, Jesús continua...

“En temps del profeta **Eliseu**, a Israel, hi havia molts leprosos...”. I no necessita dir res més, perquè sap que tothom sap com acaba aquesta història recollida al Segon Llibre dels Reis ([2 Re 5,20-27](#)), en què el profeta va curar a **Naaman**, comandant arameu d'un exèrcit enemic d'Israel, i, en canvi, havia contagiada la malaltia a un israelià, **Guihezi**, per castigar-ne la seva cobdícia.

Tot plegat havia anat massa enllà i tots els presents a la sinagoga (inclosos els parents de Jesús) van esclatar. I Lluç ho explica en els següents termes:

“Al sentir aquelles coses, tots els presents a la sinagoga es van omplir d'ira, es van aixecar, el van fer fora de la ciutat i el van conduir fins al cim de la muntanya on estava situada la seva ciutat, per llançar-lo daltabaix del precipici” ([Lc 4,28-29](#)).

En aquella ocasió, va aconseguir evitar l'acció d'aquells que el volien assassinar. Però aquell episodi anunciava el que acabaria passant algun temps després a Jerusalem amb la seva crucifixió.

No tornarà mai més a Natzaret. I comprovarà en diverses ocasions que moltes persones responen amb odi, quan consideren que l'amor posa en risc els seus privilegis reals o ficticis.

Sovint aquells que se suposa que estan integrats en una societat acusen d'apocalíptics la resta, amb l'objectiu d'impedir que s'integrin. Però, precisament, les societats han d'integrar els seus exclosos (els '*descartados*', que diu el Papa **Francesc**) i denunciar que els veritables apocalíptics no són els exclosos, sinó els que exclouen.

Oriol Junqueras i Vies. Centre Penitenciari de Lledoners. Desembre 2018.